

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

«31» серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«31» серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

«31» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни **«ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»**

ступінь вищої освіти – **перший (бакалаврський)**

галузь знань – **06 «Журналістика»**

спеціальність – **061 «Журналістика»**

освітньо-професійна програма – **Правова журналістика**

кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	4	7	54	38	6	2	50	150	7
Заочна	4	7	8	4	-	-	138	150	7

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ

2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 06 «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика», затвердженої Вченою радою ЗУНУ, протокол № 10 від 24.06.2020 р.

Робочу програму розробила кандидат наук із соціальних комунікацій Людмила КОМІНЯРСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувач кафедри
кандидат історичних наук, доцент

Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 061 Журналістика, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності,
кандидат наук
із соціальних комунікацій

Людмила КОМІНЯРСЬКА

Гарант ОПШ,
кандидат наук
із соціальних комунікацій

Людмила КОМІНЯРСЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»

Дисципліна «Журналістська майстерність»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 06 «Журналістика»	Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність: 061 «Журналістика»	Рік підготовки: Денна – 4 Заочна – 4 Семестр: Денна – 7 Заочна – 7
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма: «Правова журналістика»	Лекції: Денна – 54 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 38 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)	Самостійна робота: Денна – 50 год. Заочна – 138 год. Тренінг, КПЗ: Денна – 2 год. Індивідуальна робота – 6 год.
Тижневих годин – 8 з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Курс «Журналістська майстерність» є обов'язковою дисципліною професійної підготовки журналістів кваліфікаційного рівня «бакалавр», призначений для вивчення специфіки роботи журналіста у різних видах мас-медіа.

«Журналістська майстерність» – творча навчальна дисципліна, яка передбачає поглиблене вивчення журналістських жанрів та форм, опанування методики підготовки матеріалів у друкованих ЗМІ, на радіо і телебаченні з дотриманням журналістських стандартів, що базуються на принципах правдивості, неупередженості, збалансованості, доцільності, деонтології та ґрунтуються на достовірності та аргументованості відповідно до традицій української і світової журналістики.

Метою навчальної дисципліни «Журналістська майстерність» є підготовка студента, який опанує журналістський фах до практичної діяльності, допомога в тому, аби набути знання з основ журналістської майстерності, виробити вміння писати ефективні та дієві журналістські матеріали, оперативно і фахово відбирати факти для майбутніх публікацій та будувати систему аргументації, оцінювати та виокремлювати деталі, знати стадії пізнавальної діяльності та стадії створення тексту, його композиційні та архітектонічні особливості, знати принципи роботи з технічними засобами.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- сформулювати ґрунтовні теоретичні знання з журналістського фаху;
- розкрити специфіку дисципліни в системі інших дисциплін ВНЗ;
- порівняти та уніфікувати знання з журналістського фаху у площині співпраці з іншими ВНЗ;
 - вивчити та узагальнити досвід журналістської діяльності у редакціях періодичних видань, на телебаченні, у новітніх онлайн-проектах;
 - осилити основні механізми журналістської творчості;
 - зрозуміти основні критерії творчості та форми творчої діяльності;
 - вивчити основні етапи творчого процесу під час роботи над журналістським матеріалом;
 - осилити основні вимоги до факту, аргументу та авторської оцінки у журналістському матеріалі
 - вивчити жанрологію у журналістиці;
 - знати правила фото- та відеознімання журналістського матеріалу,
 - проаналізувати та визначити особливості правового/правоохоронного/правозахисного тексту;
 - розглянути загальні та специфічні правила, методи й техніки написання текстів на правову/правоохоронну/правозахисну тематику;
 - виробити уважне і критичне ставлення до власного мовлення і суспільної мовної практики на правову тематику;

- залучити студентів до творчої роботи і сприяти засвоєнню ними методики професійної оцінки діяльності ЗМІ з точки зору завдань, що стоять перед пресою.

Предметом навчальної дисципліни «Журналістська майстерність» є журналістський текст та усебічна робота з ним, зокрема жанрологія, тематичне спрямування, особливості побудови окремих елементів журналістського тексту, особливості його редагування тощо.

2.3. Назва та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни «Журналістська майстерність»

ЗК 01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 03. Здатність створювати медіапродукт.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни – знання з дисциплін «Культура фахової мови журналіста», «Спічрайтинг та риторика».

2.5. Результати навчання:

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ
«ЖУРНАЛІСТСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
РЕПОРТЕРСЬКА РОБОТА: ВІД ПОШУКУ НОВИНИ ДО ПІДГОТОВКИ
ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ТЕКСТУ

Тема 1

Особливості факту у журналістському матеріалі

1. Факт у журналістському матеріалі. Види фактів.
2. Зв'язок жанру і фактологічної побудови матеріалу.
3. Факт у аналітичних жанрах.
4. Від факту до образу у художньо-публіцистичних жанрах.
5. Типізація у художньо-публіцистичних жанрах.

Тема 2

**Конвергенція традиційних журналістських жанрів
у сучасних медіа**

1. Основні журналістські жанри.
2. Специфіка застосування журналістських жанрів у сучасних масмедіа.
3. Конвергенція традиційних журналістських жанрів.

Тема 3

**Інформаційні жанри в аудіовізуальних, друкованих
масмедіа та Інтернет-ЗМІ**

1. Жанрові особливості інформаційної журналістики.
2. Типологія інформаційних жанрів.
3. Інформаційні жанри аудіовізуальних, друкованих масмедіа та Інтернет-ЗМІ.

Тема 4

Новина – універсальний жанр журналістики

1. Новина як основа журналістики.
2. Критерії, які перетворюють подію у новину.
3. Структура новини та її особливості.
4. Новинні стандарти.

Тема 5

Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії

1. Специфіка роботи з новинами. Основні ознаки новин та принципи їх відбору.
2. Жорсткі новини та вимоги до них. Принцип економії мислення. Організація стислості та необхідність стислості.
3. Джерела інформації у роботі репортера.
4. Масштаб новини як один з критеріїв вибору джерела інформації.

5. Репортерські навички, принципи роботи та обладнання для роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СПЕЦИФІКА РОБОТИ НАД АНАЛІТИЧНИМИ ТА ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНИМИ ТЕКСТАМИ

Тема 6

Аналітичні елементи в інформаційних матеріалах

1. Аналіз у журналістиці як універсальний метод.
2. Композиція аналітичного матеріалу. Введення в проблему. Постановка проблеми.
3. Рекомендація як кульмінаційний момент.
4. «Образний орієнтир» - узагальнена оцінка, що дає можливість розширеного застосування робочої ідеї та оцінки інших аналогічних проблемних ситуаціях.

Тема 7

Аналітичні жанри у сучасній журналістиці

1. Жанрові особливості аналітичної журналістики.
2. Види аналітичних жанрів. Рецензія, огляд, коментарі, кореспонденція, стаття, розслідування.
3. Тенденції розвитку аналітичних жанрів.
4. Аналітика у сучасних медіа.

Тема 8

Коментар як найпопулярніший жанр аналітичної журналістики

1. Коментар, його жанрові ознаки, види коментарів.
2. Подієва інформація як джерело коментаря.
3. Від факту до узагальнення, аналізу, оцінки або й прогнозу у коментарі.
4. Оригінальність суджень і висновків у коментарі.

Тема 9

Кореспонденція у сучасній журналістиці

1. Кореспонденція як популярний жанр сучасної журналістики.
2. Історія розвитку кореспонденції у пресі.
3. Жанрові ознаки і особливості кореспонденції.
4. Кореспонденція і новина. Спільне і відміне.

Тема 10

Специфіка роботи журналіста у жанрі портрету. Технології створення вдалого образу

1. Визначення портрету.
2. Структура портрету.
3. «Холодне» та «тепле» написання портрету.
4. Статична та динамічна бесіди. Види героїв портрету.

Тема 11

Розвиток міжнародної журналістики в Україні та світі

- 1 Становлення міжнародної журналістики в Україні та країнах Європи. Новітні носії міжнародної інформації.
- 2 Поняття зовнішньої політики.
- 3 Міжнародні комерційні холдинги їх вплив на загальну культуру міжнародних медіа. Теорія особистого впливу.
- 4 Теорія непрямого впливу. Ефект «чарівної кулі».
- 5 Особливості роботи власного кореспондента (працівник редакції, що на певний термін призначається редактором для висвітлення подій в іншій країні, які пов'язані географічно чи іншими факторами) та спеціального (представник окремого видання, який призначається редакцією для висвітлення конкретної резонансної події, що може мати вплив на внутрішню ситуацію в державі) кореспондентів.

Тема 12

Особливості роботи журналіста в Інтернет-виданні

- 1 Специфічні риси Інтернет-журналістики.
- 2 Характеристики електронного видання. Його переваги та недоліки у порівнянні з друкованими виданнями та аудіовізуальними медіа. Жанрова палітра Інтернет видань.
- 3 Техніка оформлення Інтернет видання. Структурування інформації в Інтернет виданнях.
- 4 Фотоматеріали та інфографіка як засоби увиразнення в Інтернет виданні. Робота з інформантствами та прес-службами. Посилання на першоджерела в Інтернет-виданні.
- 5 Копіпаст і ререйтинг. Соціальні мережі.

Тема 13

Індивідуальна та колективна журналістська майстерність

1. Структура редакційного колективу.
2. Умови успішної редакції. Обов'язки творчих працівників редакції – журналістського корпусу.
3. Розподіл праці: від головного редактора до відділу маркетингу та головного бухгалтера. Ланка керівництва і управління. Редакторат – редактор і його заступники, редакційна колегія, секретаріат. Виконавча ланка – редакційні відділи.
4. Специфіка галузевих відділів. Жанрові відділи. Регіональні відділи. Проблемні відділи. Функціональні відділи.
5. Пірамідальна структура редакції. Плоска структура редакції. Заохочення журналістської праці.

Тема 14

Особливості роботи журналіста в умовах воєнного стану

1. Робота ЗМІ України після повномасштабного вторгнення Росії.
2. Створення «Єдиного марафону» на українському телебаченні.
3. Специфіка роботи електронних і друкованих масмедіа в умовах воєнного стану.
4. Дотримання журналістських стандартів під час роботи в медіа в умовах воєнного стану.
5. Особливості поширення інформації під час війни.
6. Проблеми мас-медіа в умовах воєнного стану.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
«Журналістська майстерність»
(денна форма навчання)

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Прак. зан.	Самост. робота	Інд. р-та	Тренінг, КПЗ	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. Репортерська робота: від пошуку новини до підготовки журналістського тексту						
Тема 1. Особливості факту у журналістському матеріалі	2	2	3	2	3	Поточне опитування
Тема 2. Конвергенція традиційних журналістських жанрів у сучасних медіа	4	2	3			Поточне опитування, тестові завдання
Тема 3. Інформаційні жанри в аудіовізуальних, друкованих масмедіа та Інтернет-ЗМІ	4	4	3			Поточне опитування
Тема 4. Новина – універсальний жанр журналістики	4	2	3			Поточне опитування, тестові завдання
Тема 5. Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії	4	2	3			Поточне опитування, тестові завдання
Змістовий модуль 2. Специфіка роботи над аналітичними та художньо-публіцистичними текстами						
Тема 6. Аналітичні елементи в інформаційних матеріалах	4	4	3	2	3	Поточ. опитування, редагування, тестові завдання
Тема 7. Аналітичні жанри у сучасній журналістиці	4	4	3			Поточ. опитування, тести
Тема 8. Коментар як найпопулярніший жанр аналітичної журналістики	4	2	3			Тестові завдання
Тема 9. Кореспонденція у сучасній журналістиці	4	2	3			Тестування, поточне опитування.
Тема 10. Специфіка роботи журналіста у жанрі портрету. Технології створення вдалого образу	4	4	3			Тестування, поточне опитування.
Тема 11. Розвиток міжнародної журналістики в Україні та світі	4	2	2			Поточ. опитування, тести

Тема 12. Особливості роботи журналіста в Інтернет-виданні	4	2	2			Поточ. опитування, тести, ситуаційні завдання
Тема 13. Індивідуальна та колективна журналістська майстерність	4	2	3			Оцінювання результатів презентацій
Тема 14. Особливості роботи журналіста в умовах воєнного стану	4	4	3			Поточ. опитування
Загалом	54	38	50	6	2	
Підсумковий контроль				екзамен		

(заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота
Змістовий модуль 1.			
Репортерська робота: від пошуку новини до підготовки журналістського тексту			
Тема 1. Особливості факту у журналістському матеріалі	-	-	10
Тема 2. Конвергенція традиційних журналістських жанрів у сучасних медіа	-	-	10
Тема 3. Інформаційні жанри в аудіовізуальних, друкованих масмедіа та Інтернет-ЗМІ	2	-	10
Тема 4. Новина – універсальний жанр журналістики	2	1	10
Тема 5. Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії	-	-	10
Змістовий модуль 2.			
Специфіка роботи над аналітичними та художньо-публіцистичними текстами			
Тема 6. Аналітичні елементи в інформаційних матеріалах	2	1	10
Тема 7. Аналітичні жанри у сучасній журналістиці	-	-	10
Тема 8. Коментар як найпопулярніший жанр аналітичної журналістики	-	-	10
Тема 9. Кореспонденція у сучасній журналістиці	-	-	10
Тема 10. Специфіка роботи журналіста у жанрі портрету. Технології створення вдалого образу	-	-	10
Тема 11. Розвиток міжнародної журналістики в Україні та світі	-	-	10
Тема 12. Особливості роботи журналіста в Інтернет-виданні	2	2	10
Тема 13. Індивідуальна та колективна журналістська майстерність	-	-	10
Тема 14. Особливості роботи журналіста в умовах воєнного стану	-	-	8
Загалом	8	4	138
Підсумковий контроль	Екзамен		

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття передбачає інтенсивну роботу в аудиторії. Воно проводиться у формі обговорення питань, дискусії, керованого викладачем або студентами «круглого столу». Складність практичного заняття полягає у тому, що воно потребує серйозної підготовки викладача і групи, мобілізації всіх навичок та можливостей студентів, чіткості його проведення. Важливо заохотити студентів до практичного заняття, що досягається елементом новизни. Крім закріплення і поглиблення раніше отриманих і засвоєних нових знань, практичне заняття стимулює студентів до пошукової діяльності, знайомить із документами та додатковою літературою, вчить роздумам, розвиваючи тим самим творче мислення і сприяє формуванню переконань. Така форма роботи передбачає також обговорення самостійно підготовлених студентами доповідей, рефератів, повідомлень та ін.

РЕПОРТЕРСЬКА РОБОТА: ВІД ПОШУКУ НОВИНИ ДО ПІДГОТОВКИ ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ТЕКСТУ

Тема 1

Особливості факту у журналістському матеріалі

1. Факт у журналістському матеріалі. Види фактів.
2. Зв'язок жанру і фактологічної побудови матеріалу.
3. Факт у аналітичних жанрах.
4. Від факту до образу у художньо-публіцистичних жанрах.
5. Типізація у художньо-публіцистичних жанрах.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Функції та види фактів.
2. Принцип побудови факту в інформаційних жанрах.
3. Зв'язок жанру та фактажу.
4. Часовий принцип побудови факту у аналітичних жанрах.
5. Паралелі між роллю уяви автора та публіцистичним матеріалом.

Практичне завдання: Проаналізувати 5 журналістських матеріалів щодо фактологічного напочнення.

Тема 2

Конвергенція традиційних журналістських жанрів у сучасних медіа

1. Основні журналістські жанри.
2. Специфіка застосування журналістських жанрів у сучасних масмедіа.
3. Конвергенція традиційних журналістських жанрів.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Доцільність використання принципу «монтування» тексту.
2. Доцільність використання принципу «розробки мотиву» у тексті.
3. Принцип взаємодії подієвого сюжету із несюжетними вкрапленнями.

Практичне завдання: Проаналізувати жанрове наповнення телевізійного випуску новин та газетного номера.

Тема 3

Інформаційні жанри в аудіовізуальних, друкованих масмедіа та Інтернет-ЗМІ

1. Жанрові особливості інформаційної журналістики.
2. Типологія інформаційних жанрів.
3. Інформаційні жанри аудіовізуальних, друкованих масмедіа та Інтернет-ЗМІ.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Синтез інформаційного контенту у журналістському матеріалі.
2. Принципи побудови матеріалів інформаційних жанрів.

Практичне завдання: Підготувати інформаційну замітку на суспільно-політичну тему.

Тема 4

Новина – універсальний жанр журналістики

1. Новина як основа журналістики.
2. Критерії, які перетворюють подію у новину.
3. Структура новини та її особливості.
4. Новинні стандарти.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Які матеріали можна назвати новинними?
2. Основні параметри новини.
3. Принцип жорсткого та м'якого інформування.

Практичне завдання: Підготувати дві актуальні новини на суспільно-політичну тему за принципом перевернутої піраміди.

Тема 5

Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії

1. Специфіка роботи з новинами. Основні ознаки новин та принципи їх відбору.
2. Жорсткі новини та вимоги до них. Принцип економії мислення. Організація стислості та необхідність стислості.
3. Джерела інформації у роботі репортера.
4. Масштаб новини як один з критеріїв вибору джерела інформації.
5. Репортерські навички, принципи роботи та обладнання для роботи.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії.
2. Що таке новинна мода?
3. Основні принципи роботи репортера з джерелами інформації.

Практичне завдання: Обрати тему для репортажу та підготувати матеріал.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СПЕЦИФІКА РОБОТИ НАД АНАЛІТИЧНИМИ ТА ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНИМИ ТЕКСТАМИ

Тема 6

Аналітичні елементи в інформаційних матеріалах

1. Аналіз у журналістиці як універсальний метод.
2. Композиція аналітичного матеріалу. Введення в проблему. Постановка проблеми.

3. Рекомендація як кульмінаційний момент.
4. «Образний орієнтир» - узагальнена оцінка, що дає можливість розширеного застосування робочої ідеї та оцінки інших аналогічних проблемних ситуаціях.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Специфіка інформації в журналістиці: актуальність, оперативність, документалізм, повторюваність тем, неповторюваність матеріалів.
2. Аналіз як метод у журналістиці.

Практичне завдання: Проаналізувати 4 аналітичні матеріали у друкованій пресі щодо тематики та жанрової специфіки.

Тема 7

Аналітичні жанри у сучасній журналістиці

1. Жанрові особливості аналітичної журналістики.
2. Види аналітичних жанрів. Рецензія, огляд, коментарі, кореспонденція, стаття, розслідування.
3. Тенденції розвитку аналітичних жанрів.
4. Аналітика у сучасних медіа.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Жанрова специфіка рецензії, огляду, коментаря, кореспонденції, статті, розслідування.

Практичне завдання: Запропонувати 5 тем для аналітичних матеріалів за принципом актуальності та суспільної важливості.

Тема 8

Коментар як найпопулярніший жанр аналітичної журналістики

1. Коментар, його жанрові ознаки, види коментарів.
2. Подієва інформація як джерело коментаря.
3. Від факту до узагальнення, аналізу, оцінки або й прогнозу у коментарі.
4. Оригінальність суджень і висновків у коментарі.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Розвиток жанру коментаря в українській журналістиці.

Практичне завдання: Підготувати коментар на актуальну суспільно-політичну тему.

Тема 9

Кореспонденція у сучасній журналістиці

1. Кореспонденція як популярний жанр сучасної журналістики.
2. Історія розвитку кореспонденції у пресі.
3. Жанрові ознаки і особливості кореспонденції.
4. Кореспонденція і новина. Спільне і відміне.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Розвиток жанру кореспонденції в українській та зарубіжній журналістиці.

Практичне завдання: Підготувати кореспонденцію на актуальну суспільно-політичну тему.

Тема 10

Специфіка роботи журналіста у жанрі портрету. Технології створення вдалого образу

1. Визначення портрету.
2. Структура портрету.
3. «Холодне» та «тепле» написання портрету.
4. Статична та динамічна бесіди. Види героїв портрету.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Види героїв портрету: «наші знайомі», «андердог», «загублені душі», «ідоли».
2. Принципи надання об'єму характеру героя портрету. Заголовок портрету.

Практичне завдання: Підготувати нарис для друкованого медіа.

Тема 11

Розвиток міжнародної журналістики в Україні та світі

1. Становлення міжнародної журналістики в Україні та країнах Європи.
2. Поняття зовнішньої політики.
3. Теорія непрямого впливу. Ефект «чарівної кулі».
4. Особливості роботи власного кореспондента (працівник редакції, що на певний термін призначається редактором для висвітлення подій в іншій країні, які пов'язані географічно чи іншими факторами) та спеціального (представник окремого видання, який призначається редакцією для висвітлення конкретної резонансної події, що може мати вплив на внутрішню ситуацію в державі) кореспондентів.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Новітні носії міжнародної інформації.
2. Міжнародні комерційні холдинги їх вплив на загальну культури міжнародних медіа.
3. Теорія особистого впливу

Практичне завдання: Проаналізувати 4 матеріали міжнародних видань за дотриманням журналістських стандартів.

Тема 12

Особливості роботи журналіста в Інтернет-виданні

1. Специфічні риси Інтернет-журналістики.
2. Характеристики електронного видання.
3. Техніка оформлення Інтернет видання.
4. Фотоматеріали та інфографіка як засоби увиразнення в Інтернет виданні. Робота з інформантствами та прес-службами.
5. Копіпаст і рерайтинг. Соціальні мережі.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Переваги та недоліки електронного видання у порівнянні з друкованими виданнями та аудіовізуальними медіа.
2. Жанрова палітра Інтернет-видань.
3. Посилання на першоджерела в Інтернет-виданні.
4. Структурування інформації в Інтернет виданнях.

Практичне завдання: Підготувати та опублікувати матеріал на суспільно-політичну тему в Інтернет-виданні.

Тема 13

Індивідуальна та колективна журналістська майстерність

1. Структура редакційного колективу.
2. Умови успішної редакції. Обов'язки творчих працівників редакції – журналістського корпусу.
3. Розподіл праці: від головного редактора до відділу маркетингу та головного бухгалтера. Ланка керівництва і управління. Редакторат – редактор і його заступники, редакційна колегія, секретаріат. Виконавча ланка – редакційні відділи.
4. Специфіка галузевих відділів. Жанрові відділи. Регіональні відділи. Проблемні відділи. Функціональні відділи.
5. Пірамідальна структура редакції. Плоска структура редакції. Заохочення журналістської праці.

Тема 14

Особливості роботи журналіста в умовах воєнного стану

1. Робота ЗМІ України після повномасштабного вторгнення Росії.
2. Створення «Єдиного марафону» на українському телебаченні.
3. Специфіка роботи електронних і друкованих масмедіа в умовах воєнного стану.
4. Дотримання журналістських стандартів під час роботи в медіа в умовах воєнного стану.
5. Особливості поширення інформації під час війни.
6. Проблеми мас-медіа в умовах воєнного стану.

Питання, винесені на самостійне опрацювання

1. Проблеми із захистом інформаційного простору України під час воєнного стану.
2. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Методичні поради до організації самостійної роботи студента

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, типовим пакетом контрольних завдань).

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи студента на індивідуальних заняттях. Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Самостійна робота студента проводиться за такими напрямками:

1. Підготовка до практичних (семінарських) занять:
 - вивчення лекційного матеріалу;
 - вивчення теми за підручниками і посібниками;
 - опрацювання рекомендованої монографічної літератури та періодики, передбаченої списком літератури;
 - опрацювання завдань до практичних (семінарських) занять.
2. Опрацювання програмних питань, що не розглядаються на навчальних заняттях і виносяться на самостійне опрацювання.
3. Ведення конспекту.
4. Підготовка до написання модульних контрольних робіт.
5. Підготовка до екзамену.

№ п/п	Тематика
1.	Професіоналізм репортера: особливості роботи та критерії.
2.	Які матеріали можна назвати новинними?
3.	Основні параметри новини.
4.	Принцип жорсткого та м'якого інформування.
5.	Що таке новинна мода?
6.	Основні принципи роботи репортера з джерелами інформації.
7.	Функції та види фактів.
8.	Принцип побудови факту в інформаційних жанрах.
9.	Зв'язок жанру та фактажу.
10.	Часовий принцип побудови факту у аналітичних жанрах.
11.	Паралелі між роллю уяви автора та публіцистичним матеріалом.
12.	Доцільність використання принципу «монтування» тексту.
13.	Доцільність використання принципу «розробки мотиву» у тексті.
14.	Принцип взаємодії подієвого сюжету із несюжетними вкрапленнями.
15.	Синтез інформаційного та аналітичного контенту у журналістському матеріалі.

16.	Принцип побудови журналістського репортажу.
17.	Специфіка інформації в журналістиці: актуальність, оперативність, документалізм, повторюваність тем, неповторюваність матеріалів.
18.	Специфіка роботи журналіста у жанрі репортажу.
19.	Інтерв'ю за композиційним наповненням: лінійні, кільцеві, спіральні, мозаїчні.
20.	Інтерв'ю за формою роботи інтерв'юєра: активне і пасивне. Погані і хороші інтерв'юєри.
21.	Статична та динамічна бесіди. Види героїв портрету: «наші знайомі», «андердог», «загублені душі», «ідоли».
22.	Принципи надання об'єму характеру героя портрету. Заголовок портрету.
23.	Журналістське розслідування: особливості методу, жанру та спеціалізації.
24.	Вимоги до професійного тексту журналістського розслідування.
25.	Особливості створення проблемного та історичного журналістського розслідування.
26.	Демократизм та його аспекти: орієнтація на народ, доступність за формою і за ціною.
27.	Правдивість як адекватність картини світу, створюваної в ЗМІ, реальним життєвим процесам.
28.	Оперативність як здатність готувати матеріал та інформувати громадян у стислі терміни.
29.	Розподіл праці: від головного редактора до відділу маркетингу та головного бухгалтера. Ланка керівництва і управління. Редакторат – редактор і його заступники, редакційна колегія, секретаріат. Виконавча ланка – редакційні відділи. Специфіка галузевих відділів. Жанрові відділи. Регіональні відділи. Проблемні відділи. Функціональні відділи. Пірамідальна структура редакції. Плоска структура редакції.
30.	Особливості роботи власного кореспондента (працівник редакції, що на певний термін призначається редактором для висвітлення подій в іншій країні, які пов'язані географічно чи іншими факторами) та спеціального (представник окремого видання, який призначається редакцією для висвітлення конкретної резонансної події, що може мати вплив на внутрішню ситуацію в державі) кореспондентів.
31.	Новітні носії міжнародної інформації.
32.	Поняття зовнішньої політики.
33.	Міжнародні комерційні холдинги їх вплив на загальну культури міжнародних медіа. Теорія особистого впливу.
34.	Переваги та недоліки електронного видання у порівнянні з друкованими виданнями та аудіовізуальними медіа.
35.	Жанрова палітра Інтернет-видань. Посилання на першоджерела в Інтернет-виданні.
36.	Структурування інформації в Інтернет виданнях.
37.	Текстові компоненти телевізійного матеріалу.
38.	Функції гіпертексту (ускладненого мультитехнічного утворення), яким є текст інформаційної телепрограми.

39.	Технічні показники виразного мовлення та виразного читання.
40.	Проблеми із захистом інформаційного простору України під час воєнного стану.
41.	Інформаційно-психологічна війна Росії проти України.

7. ТРЕНІНГ, КПЗ

Метою проведення тренінгу з дисципліни «Журналістська майстерність» є створення неформального, невимушеного спілкування, яке відкриває перед групою студентів варіанти аналізу рівня сформованості, перспективи розвитку і проблеми (якщо є) мовленнєвої компетенції студента.

1. *Вступна частина* проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. *Організаційна частина* полягає у створенні робочого настрою у студентській групі, ознайомленні з правилами проведення тренінгового заняття та умов підбиття підсумків.

3. *Практична частина* реалізується групою чи підгрупами студентів чисельністю 4-5 осіб шляхом виконання завдань чи вирішення проблемних питань тренінгового заняття.

4. *Підведення підсумків* відбувається шляхом обговорення результатів виконання тренінгового завдання групою чи підгрупами студентів, обміну думками з питань, винесених на тренінгове заняття.

Тема: Специфіка інтерв'ю: психологічні аспекти креатив і ремісництво.

Порядок проведення:

(проводиться у формі тренінгу)

1. Формулювання назви проекту.
2. Постановка проблеми, підготовка анотації проекту (робота в групах).
3. Визначення цілей і задач проекту (робота в групах).
4. Розробка методів проекту (робота в групах).
5. Визначення форм оцінки, звітності і результативності проекту.
6. Основні вимоги до підготовки резюме на виконавців проекту і розподіл обов'язків по виконанню проекту.

КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Журналістська майстерність» є видом позааудиторної роботи студента і виконуються ним самостійно під безпосереднім керівництвом викладача.

Метою КПЗ є узагальнення вивченого за курс, систематизація програмного матеріалу та практичне застосування знань та умінь студента, розвиток навичок самостійної роботи, стимулювання творчості студентів і закладання підвалин для їх подальшої науково-дослідної роботи.

Індивідуальні завдання виконує кожен студент шляхом *підготовки, виголошення та публічного аналізу промови на задану тему.*

Виконання КПЗ є обов'язковим складовим модулем залікового кредиту з курсу, компонентом підсумкової оцінки.

Орієнтовні теми КПЗ:

1. Воєнна тематика у мас-медіа України в умовах повномасштабного вторгнення Росії
2. Європейські медійні стандарти і цінності

3. Свобода слова в Інтернеті
4. Цінності об'єднаної Європи
5. Мас-медіа і демократизація сучасного суспільства
6. Поняття геноциду: характеристика, об'єкти, ознаки
7. Право в житті людини
8. Що означає бути інтелігентною людиною?
9. Що означає бути моральним?
10. Які цінності притаманні професійному фахівцеві?
11. Мої роздуми про закон і милосердя
12. Вимоги до журналіста на сучасному етапі
13. Права та обов'язки журналіста під час роботи в умовах воєнного стану
14. Закон та етика
15. Особливості законодавчих нововведень в Україні
16. Мій життєвий вибір
17. Порушення прав людини
18. Що нам заважає вчитися?
19. Що означає бути патріотом своєї землі?
20. Найскладніше – творити самого себе
21. Роль ідеї в тематичній реалізації змісту
22. Чинники визначення методів творчої діяльності журналіста
23. Методи емпіричної діяльності журналіста
24. Особливості методів збору інформації та гносеологічно-онтологічних методів
25. Особливості розмови та інтерв'ю як методів збору інформації
26. Форми вираження змісту інформації
27. Особливості аналітичних жанрів.

КПІЗ оцінюється за такими параметрами:

- Вибір і реєстрація теми КПІЗ
- письмовий звіт про виконану роботу
- усний звіт про виконану роботу (*публічний виступ-презентація*): промова (3 хв.) з використанням роздаткових чи аудіовізуальних матеріалів, невербальних засобів спілкування, участь в обговоренні інших виступів.

Електронна презентація наукової інформації

Електронна презентація наукового тексту – спосіб подання наукової інформації за допомогою мультимедіа-можливостей (зображення, звуку, відео), які відповідають за зорове, слухове, кінестетичне сприйняття інформації.

Потреба в електронних презентаціях зумовлена можливістю ознайомити з унікальними інформаційними матеріалами (картинами, відеофрагментами), необхідністю систематизації і структурного поділу, візуалізацією досліджуваних явищ, процесів, взаємозв'язків між об'єктами.

Використання електронних презентацій дає змогу підвищити інформативність і ефективність повідомлення, адже одночасно задіяні зоровий і слуховий канали сприйняття. Результати досліджень (за В. Єфремовим) свідчать, що ефективність слухового сприйняття інформації становить 15%, зорового – 25%, а їх одночасне включення підвищує ефективність сприйняття до 65%. До того ж наявність тексту наукової доповіді у вигляді електронної презентації уможливорює організування самостійної роботи з подібним ресурсом.

Головне завдання презентації – поглиблення сприйняття інформації учасниками наукового заходу.

В електронній презентації повинні бути чітко сформульована мета, продумана структура і порядок подання інформації, розроблена концепція.

Підготовка презентації охоплює такі етапи:

1. Концептуальне проектування (формування концепції, образу продукту, визначення його структури, змістової спрямованості, мети; результатом цього етапу є виникнення ескізу продукту);

2. Безпосереднє проектування (створення шаблонів, заготовок слайдів й основних інформаційних компонентів (текстових фрагментів, графічних об'єктів) і наповнення їх відповідним змістом);

3. Реалізація й аналіз результатів.

Основною одиницею електронної презентації в середовищі PowerPoint є слайд, або кадр інформації (кольорове або чорно-біле фотографічне зображення, що проектується на екран), створений з урахуванням ергономічних (допустимі фізичні, нервові, психічні) вимог візуального сприйняття інформації.

Найважливішими принципами розроблення електронних презентацій дослідники вважають:

– оптимальний обсяг (значна кількість слайдів викликає втому і відволікає від суті дослідження; слайди мають виконувати функцію доповнення, уточнення інформації; не повинно бути некоментованих слайдів);

– урахування вікових особливостей і рівня підготовки глядачів (потрібно забезпечити розуміння змісту кожного слова, речення, поняття, схеми, графіка);

– науковість і достовірність (яскраві картини, інформація не мають суперечити реальним фактам);

– урахування особливостей сприйняття інформації з екрана (коли глядач читає текст з екрана комп'ютера – мозок працює в уповільненому режимі; якщо інформація подана у графічному вигляді – мозок працює швидше). Бажано текстову інформацію звести до мінімуму, скористатися схемами, діаграмами, рисунками, фотографіями, анімацією, фрагментами фільмів. До того ж поняття й абстрактні положення сприймаються легше, якщо супроводжуються конкретними фактами, цитатами, відеофрагментами.

Важливим є співвідношення кількості різних елементів презентації та їх послідовності. Можливе застосування ефекту раптовості і розмаїття анімаційних прийомів з допомогою PowerPoint XP;

– естетичність (кольорове поєднання, витриманість стилю в оформленні слайдів; не бажано, щоб тон відволікав увагу від розташованого на ньому тексту; слід враховувати і розміри залу, де відбудеться науковий захід). **Теплі кольори** (червоний, помаранчевий, жовтий) **стимулюють**; **холодні** (синій, фіолетовий, голубий, зелений) – **заспокоюють**; **нейтральними** є світло-рожевий, сіро-голубий, жовто-зелений, коричневий; поєднання двох кольорів істотно впливає на зоровий комфорт, а деякі (зелені букви на червоному фоні) можуть призвести навіть до стресу. **Краще сприймається поєднання білого шрифту на темно-синьому фоні, лимонно-жовтого на червоному, чорного на білому, жовтого на синьому.** Білий колір вважають найсильнішим засобом виразності.

Кольорова схема має бути однаковою на всіх слайдах, це створює відчуття зв'язності, наступності, стильності, комфортності. Фон є елементом другого плану і повинен виділяти, відтіняти інформацію на слайді, але не заступати її.

Обираючи шрифт для вербальної інформації, потрібно зважати, що прописні букви сприймаються важче, ніж рядкові. Відношення товщини основних шрифтів до висоти становить 1:5.

Варто пам'ятати, що вплив мультиплікації тим сильніший, чим коротший її показ. Будь-який анімаційний об'єкт знижує сприйняття матеріалу, відволікає від суті, порушує динаміку уваги.

Оптимальна кількість тексту на екрані – не більше 6 слів у 6 рядках. Використовуючи рисунки, графіки, теж слід зберігати відчуття міри.

Застосовуючи відеофрагмент (для 10-хвилинної доповіді – орієнтовно 1 хвилина), доцільно спочатку пояснити, з якою метою його подано, далі прокоментувати побачене як ілюстрацію основної ідеї доповіді. Від слайдів краще розташуватися зліва (так іде погляд слухачів – зліва направо) і користуватися презентером, щоб керувати презентацією дистанційно.

Тексти у презентації повинні бути компактними. Усі положення, визначення, висновки потрібно побудувати на науковій основі **логічно** (щоб легко простежувалися логічні зв'язки між викладеними поняттями), **доступно** (текст має бути зрозумілим, нові терміни вимагають пояснення), **однозначно** (єдине тлумачення тексту), **лаконічно** (максимально короткий текст), **завершено** (логічно завершений зміст кожної частини текстової інформації).

Критеріями оцінювання електронної презентації є логічність у викладі матеріалу, якість оформлення роботи, відповідність форми і змісту, ступінь емоційного впливу.

Письмовий звіт із КППЗ студент повинен виконати та подати на кафедру за три дні до проведення залікового модуля, що є підставою для допуску його до складання цього модуля. Захист КППЗ відбувається у встановлені терміни відповідно до робочого плану курсу та затвердженого графіка модульного контролю.

Що може повпливати на позитивне сприйняття презентації:

- надто схвильований вигляд чи тон доповідача;
- монотонність словесного супроводу слайд-шоу;
- відсутність зорового контакту доповідача з аудиторією;
- студент зчитує, а не коментує інформацію зі слайдів;
- використаний занадто дрібний шрифт на візуальних матеріалах;
- ужито занадто багато спеціальної термінології;
- презентація перевантажена даними чи деталями;
- доповідач має погані навички володіння ПК, не знає специфіки програми Power Point;
- словесний супровід не відповідає візуалізованій інформації;
- відсутні висновки і логічне завершення презентації.
- *Оцінюється* електронна презентація за такими критеріями:
- логічність у викладі наукової інформації;
- якість оформлення матеріалів;
- відповідність форми і змісту;
- ступінь емоційного впливу на аудиторію.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процес активізації навчання вимагає певної спільної діяльності студента і викладача, застосування різноманітних засобів, форм, системи дій, прийомів, спрямованих на виконання навчальних завдань.

Під час викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так й інтерактивних навчальних технологій, серед яких: робота в малих групах, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, дебати, диспути, дискусії, студентські проекти, а також практичні та індивідуальні заняття, консультації, бесіди, тестування, робота з літературою, реферування, самостійна робота, виконання КППЗ. У навчальному процесі передбачається використання новітніх комп'ютерних технологій.

У процесі вивчення дисципліни «Журналістська майстерність» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування – робота на заняттях (відвідуваність; презентаційні виступи на практичних заняттях, участь у дебатах) та тестування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- командні проекти (презентація свого фаху);
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів КППЗ;
- проміжний контроль – самостійна робота;
- ректорська контрольна робота;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Види роботи студента:

1. Робота на практичних заняттях

- участь в обговоренні питань;
- презентаційні виступи на заняттях;
- застосування кейс-методу;
- активна участь у ділових іграх, дебатах;
- розв'язання тестових завдань.

2. Самостійна робота:

- робота з джерелами;
- презентація результатів;
- виконання студентського проекту (КППЗ).

3. Контрольні зрізи (написання модульної роботи).

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

9. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Журналістська майстерність» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожного складника залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Разом
20 %	20 %	20 %	40%	100 %
1. Усне опитування під час занять. (7 тем по 5 балів = 35 балів) 2. Письмова робота = 65 балів.	1. Усне опитування під час занять (7 тем по 5 балів = 35 балів). 2. Письмова робота = 65 бали.	1. Написання та захист КПЗ = 80 балів. 2. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів.	1. Тестові завдання (5 тестів по 6 балів за тест) – макс. 30 балів 2. Теоретичні питання (2 питання) – по 35 балів, макс. 70 балів.	

Шкала оцінювання

<i>За шкалою ЗУНУ</i>	<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

**10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА
ДИСЦИПЛІНА**

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проєктор	14
2.	Проекційний екран	14
3.	Наявність доступу до мережі Інтернет (за необхідності)	1–15
4.	Ноутбук	14
5.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1–15
6.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1–15
7.	Інструменти Microsoft Office (PowerPoint і т.ін.)	14

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Голуб, М. (2022), «Журналісти на війні: нові виклики» MediaLab Online [онлайн]. MediaLab Online. URL: <https://medialab.online/news/vijna-novi-vuklyky/>
2. Житарюк, М. (2021). «Закриття телеканалів News ONE, ZIK та «112 Україна»: медійний і політичний складник», Український інформаційний простір, вип. 1(7), с. 94-104, URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/233880>
3. Журналістика і війна: навч. посібник / С.А. Кость. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. 414 с.
4. «Журналістська освіта (не) потрібна»: медійники та медійниці про кризу освіти, Громадське радіо (2021), 26 лютого. URL : <https://hromadske.radio/podcasts/ne-vedys/845872>
5. Журналістика і творчість (2023), Кость, С. (Ред.), Вид-во ЛНУ ім. І. Франка, Львів, 562 с.
6. Журналістські стандарти та протидія інформаційним атакам Кремля: як поєднати [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. 2018. 20 січня. Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/28985834.html>
7. Кияниця, Є.О. (2020), «Фактори формування та сприйняття медіаконтенту сучасними аудиторіями», Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика, Т. 31 (70), № 3, Ч. 3, с. 210–215.
8. Коваль, А. (2021). «Цінності, стереотипи та маніпуляції у візуальній комунікації», Теорія та історія соціальних комунікацій, Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика, том 32 (71), № 4, ч. 3, с. 155-161. URL: https://web.archive.org/web/20210930185227id_/http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/4_2021/part_3/28.pdf
9. «Після 24 лютого: яким був 2022 рік для регіональних медіа» (2023). Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/pislya-24-lyutogo-yakym-buv-2022-rik-dlya-regionalnyh-media-i50014>
10. Потятиник, Б. В. «4 етапи розвитку нових медіа». URL: <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analityka/4-etapy-rozvytku-novykh-media.htm>
11. «Українські регіональні медіа під час війни: кримінал та соціалка повертають свої позиції» (2023). Детектор медіа. URL: <https://detector.media/>
12. Фленько, Н. (2020) «Суспільне мовлення: національна місія та регіональні виклики», Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 31 (70) № 2 Ч. 4. С. 229–233.
13. Шестакова, Ю. (2022), «YouTube під час війни: що змінилося» – Академія викладачів журналістики [онлайн]. Академія викладачів журналістики. URL: <https://www.jta.com.ua/knowledge-base/youtube-pid-chas-viyny-shcho-zminylosia/>
14. Nobel, С. (2018), «10 rules for interviewing and writing about trauma survivors» [онлайн]. The Journalist's Resource. URL: <https://journalistsresource.org/politics-and-government/10-rules-interviewing-trauma-survivors/>
15. Complete Ukrainian. John Murray Publisher, 2016. 320 p. (Teach Yourself).
16. Nedashkivska Alla. Ukrainian for Professional communication: a web based textbook for developing business and professional communication skills in Ukrainian. URL: <https://businessukrainian.com/>

Електронні ресурси:

1. Класифікація нормативних документів України. URL: <http://document.ua/norpage.html>
2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.lib.rada.gov.ua>
3. Сайт Українського мовно-інформаційного фонду. URL: <http://www.ulif.org.ua>

Інформаційні ресурси

1. www.mova.info
2. www.novamova.com.ua
3. www.perekla.kiev.ua
4. www.pravopys.net
5. www.r2u.org.ua
6. www.rozum.org.ua
7. www.nbu.gov.ua
8. www.uk.wikipedia.org

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

« 31 » березня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 31 » березня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

« 31 » березня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни «ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА
ТА МОВА МЕДІЙНОГО ТЕКСТУ»
ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)
галузь знань – 06 «Журналістика»
спеціальність – 061 «Журналістика»**

освітньо-професійна програма – Правова журналістика

кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПІЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	2	3	28	28	3	8	53	120	3
Заочна	2	3	8	4	-	-	108	120	3

31.03.2023

**Тернопіль – ЗУНУ
2023**

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 06 «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика», затвердженої Вченою радою ЗУНУ, протокол № 9 від 15.06.2022 р.

Робочу програму розробила доктор філологічних наук, професор Ірина ШКІЦЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувач кафедри
кандидат історичних наук, доцент

Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 061 Журналістика, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності,
кандидат наук
із соціальних комунікацій

Людмила КОМІНЯРСЬКА

Гарант ОПП,
кандидат наук
із соціальних комунікацій

Людмила КОМІНЯРСЬКА

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА ТА МОВА МЕДІЙНОГО ТЕКСТУ»
1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА ТА МОВА
МЕДІЙНОГО ТЕКСТУ»**

Дисципліна «Практична стилістика та мова медійного тексту»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 06 «Журналістика»	Статус дисципліни Обов’язкова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 061 «Журналістика»	Рік підготовки: <i>Денна – II</i> <i>Заочна – II</i> Семестр: <i>Денна – III</i> <i>Заочна – III</i>
Кількість змістових модулів – 3	Освітньо-професійна програма – «Правова журналістика»	Лекції: <i>Денна – 28 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 28 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 53 год.</i> <i>Тренінг, КППЗ – 8 год.</i> <i>Заочна – 108 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 3 год.</i>
Тижневих годин – 10,7 з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА ТА МОВА МЕДІЙНОГО ТЕКСТУ»

2.1. Мета вивчення дисципліни

«Практична стилістика та мова медійного тексту» – обов’язкова навчальна дисципліна циклу професійної підготовки, яка формує знання про стилістичні можливості мовних одиниць та нормативно-стильові ознаки журналістських текстів різних жанрів, особливості усної та писемної комунікації у медіасфері, підвищує культуру професійного спілкування майбутніх журналістів. Її мета – формування комунікативної компетентності здобувачів, підвищення рівня їх грамотності, набуття комунікативного досвіду, що сприяє формуванню пізнавальних і творчих здібностей, успішній професійній комунікації майбутніх фахівців із правової журналістики.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Практична стилістика та мова медійного тексту» є оволодіння стилістичними, графічними, орфографічними, пунктуаційними нормами сучасної української мови, вироблення сприйнятливості до стилістичних видозмін, опанування стилістичного потенціалу мовних одиниць, засвоєння комплексу теоретичних і практичних мовних знань, необхідних для створення та редагування журналістських текстів різних жанрів.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

ЗК 02. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни «Практична стилістика та мова медійного тексту» є знання із курсу української мови за професійним спрямуванням, культури фахової мови журналіста.

2.5. Результати навчання

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА ТА МОВА МЕДІЙНОГО ТЕКСТУ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 *Лексичні засоби стилістики*

Тема 1. Вступ. Стилiстика як наука

1. Стилiстика як мовознавча дисциплiна. Її предмет, об'єкт, завдання.
2. Мова i мовлення. Стилiстика мови i стилiстика мовлення.
3. Сучасна українська мова як основа стилiстики.

Тема 2. Стилi та норми сучасної української лiтературної мови

1. Стилiстична диференцiацiя української лiтературної мови.
2. Структура та функцiї усного i писемного мовлення.
3. Книжне мовлення та його особливостi.
4. Мовнi норми. Їх види.
5. Принципи українського правопису.
6. Словники i словниковi видання з української мови.

Тема 3. Лексика сучасної української мови. Культура слововживання

1. Словниковий склад мови. Класифiкацiя української лексики.
2. Подiл лексики за походженням. Особливостi вживання запозичених слiв.
3. Активна i пасивна лексика. Лексика за сферами вживання.
4. Суржик як негативне явище в мовленнi.
5. Мовленнєва надмiрнiсть i недостатнiсть (багатослiв'я, тавтологiя, плеоназм) i культура мовлення.

Тема 4. Стилiстичнi функцiї лексичних засобiв мови

1. Стилiстична диференцiацiя української лексики.
2. Стилiстичне використання багатозначностi.
3. Стилiстичнi можливостi омонiмiї.
4. Паронiмiя як стилiстичний засiб i вада тексту.
5. Використання синонiмiї у рiзних стилях мови.
6. Стилiстичне використання антонiмiв.

Тема 5. Стилiстичне використання у мовi ЗМi iншомовних слiв, неологiзмiв, iсторизмiв, архаїзмiв та дiалектизмiв. Лексичнi та граматичнi росiянiзми як вада медiйного тексту

1. Стилiстичне використання у ЗМi слiв iншомовного походження.
2. Росiянiзми в телевiзiйному мовленнi й газетному тексті.
3. Стилiстичне використання у мовi ЗМi неологiзмiв та застарiлої лексики.
4. Дiалектизми у мовi ЗМi.
5. Урочиста i реабiлітована лексика у сучасних медiйних текстах.

Тема 6. Стилiстика фразеологiчних одиниць

1. Фразеологiзми як особливий вид лексики.

2. Класифікація фразеологічних одиниць.
3. Походження фразеологізмів.
4. Канцеляризми, мовні штампи, стандартизовані синтаксичні сполуки (кліше) та їх місце у медійному тексті.
5. Фразеологічні одиниці у різних стилях мовлення. Трансформація фразеологізмів у мові ЗМІ.
6. Типові помилки при вживанні фразеологічних одиниць.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Грамотичні засоби стилістики

Тема 7. СТИЛІСТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ІМЕННИКІВ

1. Засоби морфології у стилістиці.
2. Стилiстичне використання iменників:
 - а) рiд вiдмiнюваних та невiдмiнюваних iменників;
 - б) рiд та особливостi вживання назв осiб за професiєю, посадою, званням;
 - в) стилiстичнi особливостi форм числа iменників;
 - г) варiанти вiдмiнкових форм iменників;
 - д) вiдмiнювання прiзвищ.

Тема 8. СТИЛІСТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРИКМЕТНИКІВ ТА ПРИСЛІВНИКІВ

1. Стилiстичне використання коротких i повних форм прикметників.
2. Ступенi порiвняння прикметників та прислiвників.
3. Синонiмiя конструкцiй «прикметник + iменник» та «iменник + iменник».
4. Типовi помилки у мовностилiстичному використаннi прикметників.

Тема 9. СТИЛІСТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗАЙМЕННИКІВ ТА ЧИСЛІВНИКІВ

1. Стилiстичнi можливостi займенників рiзних розрядiв.
2. Типовi помилки у мовностилiстичному використаннi займенників.
3. Стилiстичне використання кiлькiсних i порядкових числiвників.
4. Типовi помилки у мовностилiстичному використаннi числiвників.

Тема 10. СТИЛІСТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ДІЄСЛОВА

1. Стилiстичне використання форм особи й числа дiєслова. Синонiмiя цих форм.
2. Синонiмiя часових форм дiєслова.
3. Синонiмiя форм способу дiєслова.
4. Типовi помилки при вживаннi дiєслiв зi стилiстичною метою.

Тема 11. СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ ТА ВИГУК У СТИЛІСТИЦІ

1. Стилiстичнi можливостi прийменників та сполучників.
2. Стилiстичнi можливостi часток.
3. Уживання вигукiв зi стилiстичною метою.
4. Типовi помилки у вживаннi прийменникових конструкцiй.

Тема 12. СТИЛІСТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ СИНТАКСИЧНИХ ЗАСОБІВ МОВИ

1. Порядок слів у простому реченні.
2. Узгодження присудка з підметом:
 - а) узгодження присудка з підметом, вираженим числівником або кількісно-іменниковим зворотом;
 - б) узгодження присудка з однорідними підметами.
3. Вживання однорідних членів речення.
4. Паралельні синтаксичні конструкції.
5. Складне речення. Значення і функції розділових знаків.

Тема 13. СТИЛІСТИЧНІ ФІГУРИ

1. Поняття «Стилістична фігура». Їх види.
2. Період як стилістичне явище. Його стилістичне використання.
3. Інші стилістичні фігури.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 *Стилістика журналістського тексту*

Тема 14. ТЕКСТ

1. Поняття «текст». Ознаки тексту.
2. Види текстів.
3. Рема-тематичні відношення у тексті.
4. Жанри журналістського тексту.
5. Типові помилки у журналістських текстах. Способи їх уникнення.

**4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ
«МОВНА ПІДГОТОВКА: ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА ТА
ПРАВОПИСНА КУЛЬТУРА»
(Денна форма навчання)**

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Сам. робота	Індив. робота	Тренінг, КПЗ	Контрольні заходи
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вступ. Лексичні засоби стилістики						
Тема 1. Вступ. Стилiстика як наука	2	2	4	1	3	усні відповіді, тести
Тема 2. Стилi та норми сучасної української лiтературної мови	2	2	4			усні відповіді, тести, вправи різних видів
Тема 3. Лексика сучасної української мови. Культура слововживання	2	2	4			усні відповіді, тести, вправи різних видів, робота зі словни-ком
Тема 4. Стилiстичні функції лексичних засобів мови	2	2	4			усні відповіді, тести, вправи різних видів, аналіз усного та писемного мовлення журна-лістів
Тема 5. Стилiстичне використання у мові ЗМІ іншомовних слів, неологізмів, історизмів, архаїзмів та діалектизмів. Лексичні та граматичні росіянізми як стилістична вада медійного тексту	2	2	4			усні відповіді, тести, вправи, робота зі словни-ком
Тема 6. Стилiстичне використання фразеологізмів	2	2	4			усні відповіді, тести, вправи, аналіз різно-жанрових текстів
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Граматичні засоби стилістики						
Тема 7. Стилiстичне використання іменників	2	2	4	1	3	усні відповіді, тести, вправи
Тема 8. Стилiстичне використання прикметників	2	2	4			усні відповіді, тести, вправи
Тема 9. Стилiстичне використання займенників та числівників	2	2	4			усні відповіді, тести, вправи
Тема 10. Стилiстичні можливості дієслова	2	2	4			усні відповіді, тести, вправи
Тема 11. Службові частини мови та вигук у стилістиці	2	2	4			усні відповіді, тести, вправи
Тема 12. Стилiстичне використання синтаксичних засобів мови	2	2	4			усні відповіді, тести, вправи

Тема 13. Стилiстичнi фiгури	2	2	3			уснi вiдповiдi, вправи
ЗМIСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Стилiстика журналістського тексту						
Тема 14. Текст	2	2	2	1	2	уснi вiдповiдi, тести, вправи на редагування
Разом	28	28	53	3	8	
Пiдсумковий контроль	екзамен					

(Заочна форма навчання)

Тема	Кiлькiсть годин					
	Лекцiї	Практ. заняття	Сам. робота	Индив. робота	Тренiнг КПЗ	Контрольнi заходи
ЗМIСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вступ. Лексичнi засоби стилiстики						
Тема 1. Вступ. Стилiстика як наука	2	–	8			Самостiйне опрацювання матерiалу, тести
Тема 2. Стилi та норми сучасної української лiтературної мови	–	2	8			Самостiйне опрацювання матерiалу, уснi вiдповiдi, тести, вправи рiзних видiв
Тема 3. Лексика сучасної української мови. Культура слововживання	2	–	8			Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи рiзних видiв, робота зi словником
Тема 4. Стилiстичнi функцiї лексичних засобiв мови	–	2	8	–	–	Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи рiзних видiв, аналіз усного та писемного мовлення журналістів
Тема 5. Стилiстичне використання у мові ЗМІ iншомовних слiв, неологiзмiв, iсторизмiв, архаїзмiв та дiалектизмiв. Лексичнi та граматичнi росiянізми як стилiстична вада медійного тексту	–	–	8			Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи, робота зi словником
Тема 6. Стилiстичне використання фразеологiзмiв	–	–	8			Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи, аналіз рiзножанрових текстiв
ЗМIСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Граматичнi засоби стилiстики						
Тема 7. Стилiстичне використання iменникiв	2	–	8			Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи
Тема 8. Стилiстичне використання прикметникiв	–	–	8	–	–	Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи
Тема 9. Стилiстичне використання займенникiв	–	–	8			Самостiйне опрацювання матерiалу, тести,

ків та числівників						вправи
Тема 10. Стилiстичнi можливостi дiєслова	–	–	8			Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи
Тема 11. Службовi частини мови та вигук у стилiстицi	–	–	8			Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи
Тема 12. Стилiстичне використання синтаксичних засобiв мови	–	–	7	–	–	Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи
Тема 13. Стилiстичнi фiгури	–	–	7			Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи
ЗМIстовий модуль 3. Стилiстика журналістського тексту						
Тема 14. Текст	2	–	6	–	–	Самостiйне опрацювання матерiалу, тести, вправи на редагування
Разом	8	4	108			
Пiдсумковий контроль	екзамен					

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема: ВСТУП. СТИЛІСТИКА ЯК НАУКА

Мета: вивчити особливості стилістики як розділу мовознавства, її предмет, об'єкт, зв'язки з іншими дисциплінами; з'ясувати різницю між мовою та мовленням, стилістикою мови та стилістикою мовлення; дослідити стилістичне багатство сучасної української літературної мови.

Питання для обговорення

1. Стилiстика як мовознавча дисциплiна. Її предмет, об'єкт, завдання.
2. Мова і мовлення. Стилiстика мови і стилiстика мовлення.
3. Сучасна українська мова як основа стилiстики.

Питання для самостійного опрацювання

1. Зв'язок стилістики з іншими мовознавчими науками.

Практичне заняття № 2

Тема: СТИЛІ ТА НОРМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Мета: практично закріпити вивчений матеріал про стилі СУЛМ; розвивати вміння визначати стиль, підстиль і метатекстові оператори у текстах різних стилів; виділити ознаки літературної мови та її норми; розвивати навички нормативного усного та писемного мовлення; виробляти звичку постійно вдосконалювати власне мовлення, перевіряти написане (казане) за словником.

Питання для обговорення

1. Функціональні стилі сучасної української літературної мови. Їх загальні ознаки.
2. Стилiстична диференцiацiя українського лiтературного мовлення.
3. Основні ознаки функціональних стилів, сфера їх застосування:
 - а) розмовний стиль;
 - б) офіційно-діловий стиль;
 - в) науковий стиль;
 - г) художній стиль;
 - г) публіцистичний стиль;
 - д) конфесійний стиль;
 - е) епістолярний стиль.
4. Книжне мовлення та його особливості.
5. Українська літературна мова, її ознаки.
6. Поняття «мовна норма». Класифікація мовних норм.
7. Культура мовлення і мовні норми. Комунікативні якості мовлення.
8. Словники і словникові видання з української мови.

Питання для самостійного опрацювання

1. Стилiстична диференцiацiя українського лiтературного мовлення.
2. Структура та функції усного і писемного мовлення.
3. Сучасні орфографічні норми української мови.
4. Принципи українського правопису.
5. Стилiстична норма в мові й у мовленні.

Практичне заняття № 3

Тема: ЛЕКСИКА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. КУЛЬТУРА СЛОВОВЖИВАННЯ

Мета: засвоїти класифікацію лексики сучасної української літературної мови, значення термінів «суржик», «активна лексика», «пасивна лексика», «багатослів'я», «тавтологія», «плеоназм», «культура мовлення»; формувати вміння знаходити лексичні помилки в усному та писемному мовленні, виправляти та уникати їх; редагувати тексти різних жанрів та стилів.

Питання для обговорення

1. Словниковий склад мови. Класифікація української лексики.
2. Поділ лексики за походженням. Особливості вживання запозичених слів.
3. Активна і пасивна лексика. Лексика за сферами вживання.
4. Суржик як негативне явище в мовленні.
5. Мовленнєва надмірність і недостатність (багатослів'я, тавтологія, плеоназм) і культура мовлення.

Питання для самостійного опрацювання

1. Лексичні помилки. Їх види.

Практичне заняття № 4

Тема: СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ ЛЕКСИЧНИХ ЗАСОБІВ МОВИ

Мета: виділити стилістичні можливості лексичних засобів СУЛМ, удосконалити вміння аналізувати і редагувати тексти ділових паперів.

Питання для обговорення:

1. Стилiстична диференцiацiя української лексики.
2. Явище багатозначності у СУМ. Стилiстичні можливості багатозначності.
3. Синоніми, омоніми й антоніми у журналістському тексті. Їх стилістичні можливості.
4. Стилiстичні функції паронімів. Помилки, пов'язані з їх уживанням.
5. Номінативні та стилістичні функції неологізмів.
6. Мовленнєва надмірність і недостатність, способи їх усунення.

Питання для самостійного опрацювання

1. Групи слів за значенням (синоніми, антоніми, омоніми, пароніми).

Практичне заняття № 5

Тема: СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ ЛЕКСИЧНИХ ЗАСОБІВ МОВИ

Мета: виділити стилістичні можливості термінологічної, діалектної, запозиченої і застарілої лексики СУЛМ; розвивати мовне чуття студентів.

Питання для обговорення

1. Особливості вживання слів іншомовного походження у текстах різних стилів.
2. Застаріла лексика зі стилістичного погляду.
3. Терміни у різних стилях мови.
4. Мовні й стилістичні функції професіоналізмів, жаргонізмів, арготизмів.
5. Стилiстичний аспект розмовної, діалектної та просторічної лексики.

Питання для самостійного опрацювання

1. Росіянізми у телевізійному мовленні й газетному тексті.

Практичне заняття № 6

Тема: СТИЛІСТИКА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

Мета: виділити стилістичні можливості української фразеології, джерела її походження; розвивати вміння доречно користуватися фразеологізмами в усному та писемному мовленні й у текстах різних стилів.

Питання для обговорення

1. Фразеологізми, їх типологічні ознаки.
2. Джерела української фразеології.
3. Класифікація фразеологічних одиниць.
4. Фразеологічний склад різноманітних стилів СУЛМ.
5. Трансформація фразеологізмів у мові ЗМІ.
6. Канцеляризми, мовні штампи, стандартизовані синтаксичні сполуки (кліше) та їх місце у мові професійного спілкування.

Питання для самостійного опрацювання

1. Фразеологізми як особливий вид лексики.
2. Походження фразеологізмів.

Практичне заняття № 7

Тема: СТИЛІСТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ІМЕННИКІВ

Мета: виділити стилістичні особливості іменників; виробляти навички правильного вживання їх форм в усному та писемному мовленні.

Питання для обговорення

1. Засоби морфології у стилістиці.
2. Стилiстичні можливості категорії роду іменників. Рід та особливості вживання назв осіб за професією, посадою, званням.
3. Стилiстичні особливості форм числа іменників: уживання однини у значенні множини, множина абстрактних, речовинних і власних іменників.
4. Стилiстичні функції відмінкових форм іменника.

Питання для самостійного опрацювання

1. Стилiстичні особливості загальних і власних іменників.
2. Рід та особливості вживання назв осіб за професією, посадою, званням.

Практичне заняття № 8

Тема: СТИЛІСТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Мета: виділити стилістичні особливості прикметників та займенників; виробляти навички правильного вживання їх форм в усному та писемному мовленні.

Питання для обговорення

1. Повні та короткі форми прикметників. Їх стилістичні можливості.
2. Ступені порівняння прикметників. Помилки у вживанні форм ступенів порівняння прикметників.
3. Синонімія прикметників і непрямих форм іменників.
4. Типові помилки у мовностилістичному використанні прикметників.

Питання для самостійного опрацювання

1. Прикметник як частина мови.
2. Розряди прикметників.

Практичне заняття № 9

Тема: СТИЛІСТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗАЙМЕННИКІВ ТА ЧИСЛІВНИКІВ

Мета: виділити стилістичні особливості займенників та числівників; виробляти навички правильного вживання їх форм в усному та писемному мовленні.

Питання для обговорення

1. Стилiстичнi можливостi займенникiв.
2. Уживання особових займенникiв. Синонiмiчнi змiни особових займенникiв.
3. Типовi помилки у мовностилiстичному використаннi займенникiв. Вiдмiнювання кiлькiсних та порядкових числiвникiв.
4. Синонiмiя числiвникiв.
5. Сполучення числiвникiв з iменниками.
6. Стилiстичне використання кiлькiсних числiвникiв.
7. Стилiстичне використання порядкових числiвникiв.
8. Типовi помилки у мовностилiстичному використаннi числiвникiв.

Питання для самостiйного опрацювання

1. Займенник як частина мови.
2. Розряди займенникiв.
3. Займенник у рiзних стилях мови.
4. Числiвник як частина мови.
5. Розряди числiвникiв.

Практичне заняття № 10

Тема: СТИЛІСТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ДІЄСЛОВА

Мета: виділити стилістичні особливості дієслів; виробляти навички правильного вживання їх форм в усному та писемному мовленні.

Питання для обговорення:

1. Стилiстичне використання форм особи й числа дiєслова. Синонiмiя цих форм.
2. Синонiмiя часових форм дiєслова.
3. Синонiмiя форм способу дiєслова.
4. Творення та особливостi вживання дiєприкметникiв i дiєприслiвникiв.
5. Типовi помилки при вживаннi дiєслiв зi стилiстичною метою.

Питання для самостiйного опрацювання

1. Морфологiчнi ознаки дiєслова.
2. Форми дiєслова.

Практичне заняття № 11

Тема: СТИЛІСТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ СЛУЖБОВИХ ЧАСТИН МОВИ, ВИГУКІВ ТА ЗВУКОНАСЛІДУВАНЬ

Мета: виділити стилістичні особливості службових частин мови; вигуків та звуконаслідувань; виробляти навички правильного вживання їх форм в усному та писемному діловому мовленні, звертаючи увагу на обмеження у науковому та офіційно-діловому стилях.

Питання для обговорення:

1. Стилiстичнi можливостi прийменникiв. Синонiмiя прийменникових конструкцiй.

2. Типові помилки у вживанні прийменникових конструкцій.
3. Стилiстичнi можливостi сполучникiв. Асиндетон i полiсиндетон (пропуск або нагромадження сполучникiв у тексті) як стилістичні фігури.
4. Стилiстичнi можливостi часток.
5. Стилiстичнi можливостi вигукiв i звуконаслідувань.

Питання для самостійного опрацювання

1. Службові частини мови, їх морфологічні ознаки.
2. Вигук як частина мови. Звуконаслідувальні слова.

Практичне заняття № 12

Тема: СТИЛІСТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ СИНТАКСИЧНИХ ЗАСОБІВ МОВИ

Мета: виділити стилістичні особливості синтаксичних засобів мови; дбати про чистоту мовлення, звертати увагу студентів на порядок слів у реченні, структуру синтаксичних одиниць, вживання прийменникових конструкцій.

Питання для обговорення:

1. Порядок слів у простому реченні. Узгодження присудка з підметом.
2. Уживання однорідних членів речення.
3. Паралельні синтаксичні конструкції.
4. Стилiстика речень із звертанням i звертань-речень.
5. Складне речення. Значення i функції розділових знаків.

Питання для самостійного опрацювання

1. Прості та складні речення.
2. Односкладні та двоскладні, ускладнені речення.
3. Види односкладних речень.
4. Однорідні члени речення.
5. Звертання. Розділові знаки при звертанні.
6. Складні речення. Їх види.

Практичне заняття № 13

Тема: СТИЛІСТИЧНІ ФІГУРИ

Мета: вивчити визначення, з'ясувати стилістичну роль різних стилістичних фігур; навчити виділяти стилістичні фігури у текстах різних жанрів та стилів; розвивати образне мислення студентів; удосконалювати їх уміння аналізувати тексти.

1. Поняття «Стилiстична фігура». Їх види.
2. Період як стилістичне явище. Його стилістичне використання.
3. Інші стилістичні фігури.

Питання для самостійного опрацювання

1. Риторичні фігури у стилістиці.
2. Анафора, епіфора, кільце у текстах різних жанрів.

Практичне заняття № 14

Тема: ТЕКСТ

Мета: закріпити лекційний матеріал із теми; формувати вміння самостійно визначати рема-тематичні відношення у тексті, визначати жанри журналістських текстів.

Питання для обговорення:

1. Визначення й ознаки тексту.
2. Види текстів.
3. Жанри текстів у журналістиці.
4. Стилiстичні особливості журналістського тексту.

Питання для самостійного опрацювання

1. Композиція журналістського тексту.
2. Поняття «контекст», «лідер-абзац», «бек».
3. Способи уникнення тавтології та плеоназму у тексті.
4. Двозначність як вада тексту.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Завдання для самостійної роботи з дисципліни «Практична стилістика та мова медійного тексту» є видом позааудиторної роботи студентів і виконуються ними самостійно у процесі вивчення програмового матеріалу.

Метою цього виду роботи є оволодіння навичками самостійного вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студентів із навчального курсу програми.

У навчальному процесі використовуються такі види самостійної роботи студента:

- конспекти з окремих тем програми;
- анотування і рецензування прочитаної додаткової літератури з дисципліни;
- підготовка повідомлень із тем, що стосуються майбутнього фаху;
- аналіз текстів на професійну тематику з погляду дотримання норм сучасної української літературної мови.

Результати самостійної роботи студент конспектує в окремому зошиті і здає на перевірку викладачеві.

№ з/п	Тематика
1.	Сучасні орфографічні норми української мови
2.	Стилістична диференціація українського літературного мовлення
3.	Структура та функції усного і писемного мовлення
4.	Принципи українського правопису
5.	Групи слів за значенням (синоніми, антоніми, омоніми, пароніми)
6.	Росіянізми у телевізійному мовленні й газетному тексті
7.	Стилістична норма в мові й у мовленні
8.	Фразеологізми як особливий вид лексики
9.	Походження фразеологізмів
10.	Стилістичні функції засобів словотвору
11.	Стилістичні особливості загальних і власних іменників
12.	Рід та особливості вживання назв осіб за професією, посадою, званням
13.	Стилістичні функції відмінкових форм іменника
14.	Паралельні закінчення відмінкових форм іменників чоловічого роду однини у давальному відмінку
15.	Закінчення –а (-я), -у (-ю) в родовому відмінку однини іменників чоловічого роду
16.	Відмінювання прізвищ
17.	Прикметник як частина мови. Розряди прикметників
18.	Прислівник як частина мови. Його морфологічні ознаки, синтаксична роль
19.	Ступені порівняння прикметників та прислівників
20.	Числівник як частина мови. Розряди числівників
21.	Відмінювання числівників
22.	Займенник як частина мови. Розряди займенників

23.	Стилістичне використання числівників і займенників
24.	Морфологічні ознаки та форми дієслова
25.	Службові частини мови, їх морфологічні ознаки
26.	Вигук як частина мови. Звуконаслідувальні слова
27.	Прості та складні речення
28.	Порядок слів у простому реченні
29.	Узгодження присудка з підметом
30.	Односкладні та двоскладні, ускладнені речення
31.	Види односкладних речень
32.	Однорідні члени речення
33.	Звертання. Розділові знаки при звертанні
34.	Вставні слова. Розділові знаки при вставних словах
35.	Відокремлені члени речення
36.	Дієприкметниковий зворот. Розділові у реченнях із дієприкметниковим зворотом
37.	Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки при дієприслівниковому звороті
38.	Складні речення. Їх види
39.	Складносурядні речення. Розділові знаки у складносурядних реченнях
40.	Складнопідрядні речення: види, розділові знаки
41.	Безособові речення, розділові знаки у них
42.	Речення з різними видами зв'язку
43.	Речення з прямою мовою. Розділові знаки при прямій мові та цитатах
44.	Діалог. Розділові знаки при діалозі
45.	Речення з невласне прямою мовою. Розділові знаки у них

7. ТРЕНІНГ ТА КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Організація та проведення тренінгу

Тема: Аналіз і редагування помилок у журналістських текстах

Мета: формувати вміння аналізувати усне та писемне мовлення; дбати про його чистоту; закріпити навички редагування журналістських текстів різних стилів.

План проведення тренінгу

1. Теоретична частина.
 - а) Нормативність мовлення.
 - б) Класифікація помилок.
2. Аналіз записів усного мовлення та прикладів порушення мовних норм, зібраних студентами.
3. Редагування текстів із використанням коректурних знаків.

Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексні практичні індивідуальні завдання з дисципліни «Практична стилістика та мова медійного тексту» є видом позааудиторної роботи студентів і виконуються ними самостійно у процесі вивчення програмового матеріалу.

Метою КПЗ є оволодіння навичками самостійного вивчення матеріалу дисципліни, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, стимулювання творчості студентів і закладання підвалин для їх подальшої наукової і творчої роботи.

Із навчальної дисципліни «Практична стилістика та мова медійного тексту» використовуються такі види КПЗ: оформлення й редагування журналістських текстів різних видів, пошук і редагування помилок у текстах друкованих ЗМІ. При виконанні й оформленні КПЗ студенти повинні користуватися комп'ютерною технікою. КПЗ оформляється за стандартним зразком і здається викладачеві за три дні до дати залікового кредиту.

Кожен студент отримує свій варіант завдання.

Варіанти КПЗ із дисципліни

«Практична стилістика та мова медійного тексту»

Варіант 1

1. Знайдіть у текстах сучасних інтернет-ЗМІ 20 речень із різними видами помилок. Відредагуйте їх.
2. Визначте стиль поданого уривка тексту.

Схема повного лексико-стилістичного аналізу тексту

1. Виразне читання тексту.
2. Стиль та підстиль.
3. Лінгвістичний коментар (словникове пояснення незрозумілих, маловживаних, застарілих, спеціальних слів і висловів, граматичних явищ та ін.).
4. Характеристика лексики з погляду сфер уживання (загальноживана, спеціальна), активності / пасивності. Визначення ролі цих лексичних засобів у тексті.
5. Стилістично нейтральна і стилістично забарвлена лексика. Її роль у тексті.
6. Стилістичні функції та прийоми введення у текст синонімів, антонімів, омонімів, паронімів.
7. Особливості функціонування багатозначних слів.
8. Роль запозичених слів.
9. Значення лексичних засобів для вираження теми та ідеї твору.

Сідало сонечко в сизо-червоні хмари; мов шматки розірваної ганчірки, висіли вони над горою, а зверху їх гоготіло червоне зарево. Коли зарево блідніло-зменшалось, хмари, мов живі страховища, роздimalися-піднімалися – і щось страшне бубоніли, блимаючи огненними очима. Ніч чорною марою налягла на землю – і зорі не хотіли їй звеселити. Темно, душно, парно, як буває душно і парно літньої ночі перед дощем. Ось і він не забарився... Шкваркнула блискавиця, обвиваючи огненным поясом тюрму, і спустилася стрілою у яр; гогонула земля, тіпаючи на своїх широких грудях, як пір'їну, здоровенні палати, височенні церкви і невеличкі хати; зацокотали шибки у вікнах; загуло-зашуміло в повітрі... Дощ, як з відра, линув на землю – і зразу покрит її калюжами. Побігли швидко, мов ящірки, патьоки з гір, стрибаючи на переступах, в'ючись гадюками по ровах, щось глухо булькочучи, грізно пінючи; зашуміла вода на низині, шукаючи виходу, і, не знаходячи, щось булькотала своїм бульбашковим язиком, наче сердилася...

П. Мирний

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Практична стилістика та мова медійного тексту» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- ректорська контрольна робота;
- іспит.

Види роботи студента:

1. Робота на практичних заняттях

- участь в обговоренні питань;
- презентаційні виступи на заняттях;
- складання і редагування журналістських текстів різних жанрів;
- розв'язання тестових завдань.

2. Самостійна робота:

- робота з джерелами;
- презентація результатів;
- виконання студентського проекту (КППЗ).

3. Контрольні зрізи (написання модульної роботи).

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються чіткі терміни. Якщо здобувач освіти не з'явився у визначений час через поважну причину (наприклад, у зв'язку з хворобою) він має право скласти модуль в інший час із дозволу деканату.

У разі отримання негативної оцінки за виконання модульної контрольної роботи, її потрібно перескласти до дати проведення наступного модуля.

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих та електронних джерел інформації під час написання модульних контрольних робіт і при складанні заліку заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Через об'єктивні причини (воєнний стан, карантин, стан здоров'я здобувача освіти, участь у міжнародних програмах студентського обміну) навчання може відбуватися в онлайнівій формі за погодженням із керівником курсу та з дозволу керівництва факультету.

9. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Практична стилістика та мова медійного тексту» визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Разом
20%	20%	20%	40%	100%
1. Усне опитування під час занять (7 тем по 5 балів = 35 балів) 2. Письмова робота на матеріалі перших семи тем, яка складається із тестової та практичної частини = 65 балів	1. Усне опитування під час занять (10 тем по 4 бали = 40 балів) 2. Письмова підсумкова робота, яка охоплює всі теми з курсу і складається із теоретичної та практичної частин = 60 балів	1. Виконання завдань тренінгу = 20 балів 2. Написання та захист КПІЗ = 80 балів КПІЗ передбачає самостійний аналіз та редагування журналістських текстів різних жанрів, а також стилістичний аналіз запропонованого тексту.	Письмовий іспит, завдання якого містять теоретичні питання та практичні завдання: 30 теоретичних тестових питань по 2 бали = 60 балів; практичне завдання = 40 балів	

Шкала оцінювання

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійні презентації	1-17
2.	Матеріали інтернет-ЗМІ, преси, телебачення для стилістичного аналізу	3-17
3.	Тексти різних стилів мовлення	2-3, завдання КПІЗ
4.	Електронний курс «Практична стилістика та правописна культура» у системі дистанційного навчання Moodle	1-17

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бибик С. П. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення. Ніжин: «Видавництво Аспект- Поліграф», 2013. 589, [3] с.
2. Висоцький А. В. Синтаксична сфера прислівника в українській літературній мові. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 328 с.
3. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови: Навч. посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009.
4. Дудик П. С. Стилiстика української мови: Навч. посiбник. Київ: ВЦ «Академія», 2005. 368 с.
5. Зубков М. Г. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 2-ге вид., доп. і змін. Київ: Арій, 2019. 608 с.
6. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероблене. Львів: ПАІС, 2007. 400 с.
7. Літературна норма і мовна практика / за ред. С. Я. Єрмоленко. Ніжин, 2013. 320 с.
8. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи: Навчальний посібник. Львів: ВФ Афіша, 2006. 416 с.
9. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради. Навч. посібник. Київ: Либідь, 1999. – 240 с.
10. Пономарів О. Стилiстика сучасної української мови: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000.
11. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного / Голов. ред. С. Головка, передм. І. Дзюба. Київ : Либідь, 2017. 359 с.
12. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 391 с.

Інформаційні ресурси

13. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.lib.rada.gov.ua>
14. Сайт Українського мовно-інформаційного фонду. URL: <http://www.ulif.org.ua>
15. Україномовний сайт про сучасну українську мову. URL: <http://library.te.ua/resursi-nternetu/kultura-mistectvo/kultura/bloteki1/elektronn-b-bl-oteki/>
16. www.novamova.com.ua
17. www.perekla.kiev.ua
18. www.pravopys.net
19. www.rozum.org.ua